

Sygn. akt I UK 432/15

POSTANOWIENIE

Dnia 27 września 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania Powiatowego Inspektoratu Weterynarii w T. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.
z udziałem zainteresowanej A. N.
o podleganie obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 27 września 2016 r.,
skargi kasacyjnej Powiatowego Inspektoratu Weterynarii w T. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 2 marca 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Powiatowy Inspektorat Weterynarii w T. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 2 marca 2015 r., w której zarzucono: naruszenie materialnego prawa, tj: - art. 6 ust. 1, 4, 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 963 ze zm.) w związku z art. 16, art. 22 i 37 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1077), przez przyjęcie, że lekarz weterynarii, wyznaczony przez powiatowego lekarza weterynarii na podstawie art. 16 tej ustawy, wykonując czynności, do których był wyznaczony, podlega ubezpieczeniu społecznemu jako zleceniobiorca; art. 9 ustawy oraz art. 12 ust. 1 i 1 a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, przez przyjęcie, że z

powodu zawieszenia działalności gospodarczej ubezpieczona nie posiadała innych tytułów ubezpieczenia; art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 584 ze zm.) w związku z art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, przez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że „ciągły charakter” działalności gospodarczej wyklucza możliwość czasowego zaprzestania jej wykonywania, co w konsekwencji powoduje objęcie obowiązkiem ubezpieczeń społecznych, zignorowanie, że w myśl art. 16 ust. 1 oraz 2 ustawy o zakładach leczniczych dla zwierząt, prowadzenie tego rodzaju zakładu jest działalnością regulowaną w rozumieniu przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, pominięcie przez Sąd drugiej instancji nowelizacji ustawy o Inspekcji Weterynaryjnej, dokonanej w październiku 2008 r., którą wprowadzono zmianę polegającą na dodaniu w art. 16 ust. 1 pkt 1a, uzasadnionego potrzebą wskazania wprost możliwości wyznaczania lekarzy weterynarii do wykonywania czynności zleconych przez powiatowego lekarza weterynarii w ramach prowadzonej działalności gospodarczej.

Skarżący zarzucił także naruszenie przepisów prawa procesowego mające istotny wpływ na wynik sprawy: art. 6 k.c. w zw. art. 233 k.p.c., tj. niezgodność ustaleń faktycznych Sądu z materiałem dowodowym zebrany w sprawie, przez uznanie, że: składane oświadczenia o posiadaniu innego tytułu do ubezpieczenia nie ma znaczenia w niniejszej sprawie i jest okolicznością obciążającą płatnika składek, składane przez zainteresowanego wyjaśnienia, że czynności z umowy wyznaczenia wykonywał w przeświadczeniu ich wykonywania w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, czynny wpis do CEiDG nie przesądza o prowadzeniu działalności gospodarczej, wskutek czego nie dokonano wszystkich istotnych dla rozstrzygnięcia ustaleń (treść obowiązków umownych ubezpieczonego), a w konsekwencji dokonano ustaleń prawnych w oderwaniu od wykładni systemowej, przepisów ustawy o zakładach leczniczych dla zwierząt i ustawy o Inspekcji Weterynaryjnej.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego polegającego na ustaleniu charakteru wyznaczenia do wykonywania określonych czynności w myśl

ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą i w związku z tym kryteriów podlegania ubezpieczeniom społecznym przez osoby wyznaczone, będące jednocześnie emerytami. W jego ocenie, w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne „dotyczące zasadności zaliczenia przychodów osiąganych z zakresu czynności dotyczących inspekcji weterynaryjnej wykonywanych przez lekarza weterynarii do źródła przychodu, o którym mowa w art. 13 pkt 6 w związku z art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (jako źródła przychodów z działalności wykonywanej osobiście), co w konsekwencji prowadzi do objęcia obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym tych umów. Dotychczasowe orzecznictwo w powyższej sprawie nie jest jednolite co wymaga podjęcia rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy”. „W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie (art. 477⁹ KPC, art. 477¹⁴ KPC). W tej sprawie decyzja pozwanego organu rentowego stwierdzała, „że Pani A.N. (...) podlega: obowiązkowo ubezpieczeniom/emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu od 2004-09-01 do 2008-12-31”. Taki przedmiot decyzji wyznaczał zakres orzekania przez oba Sądy i nie uległ zmianie w postępowaniu sądowym. Niniejsza sprawa dotyczy przyjęcia zatem, że określony przychód (kwalifikowany jako przychód z działalności gospodarczej lub z działalności wykonywanej osobiście) winien kształtować obowiązek podlegania oskładkowaniu spornych umów wyznaczenia i nie odnosi się wyłącznie do wysokości składek na ubezpieczenia społeczne, a stanowi, jak twierdzi skarżący, podstawę kształtującą obowiązek objęcia ubezpieczeniem społecznym z tytułu osiągnięcia tego przychodu”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wstępnie należy przypomnieć, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna (podobnie jak uprzednio kasacja) nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element

interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. wówczas, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, bądź istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, czy też zachodzi nieważność postępowania lub gdy skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W konsekwencji tegoż w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym m.in. na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wywodu prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca nieprzypadkowo, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać

w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia: Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007, z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291, z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozmiennieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. (na występowanie którego powołuje się skarżący) jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. W konsekwencji nie można uznać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeśli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii przedstawianej w skardze i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNAPiUS - wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5; z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578).

Kwestia przedstawiana przez skarżącego została już rozstrzygnięta w orzecznictwie Sądu Najwyższego. W wyroku z dnia 11 sierpnia 2009 r., III UK 27/09 (LEX nr 533671) Sąd Najwyższy stwierdził, że nie można zaakceptować stanowiska, że lekarz weterynarii, świadczący usługi na podstawie tzw. umów z wyznaczenia zawartych z powiatowym inspektorem weterynarii nie może tych usług wykonywać w ramach działalności gospodarczej - dlatego, że przychody z działalności wykonywanej przez osobę wyznaczoną do wykonywania określonych czynności pod nadzorem i w imieniu Inspekcji Weterynaryjnej należy traktować jako przychody z działalności wykonywanej osobiście - ponieważ przepisy o podatku dochodowym od osób fizycznych nie kreują podstaw podlegania ubezpieczeniom

społecznym, czyni to suwerennie ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych (zob. także wyroki Sądu Najwyższego; z dnia 23 czerwca 2009 r., III UK 24/09, LEX nr 518053; z dnia 14 grudnia 2010 r., I UK 209/10, LEX nr 738525; z dnia 14 grudnia 2014 r., II UK 90/14, OSNP 2016 nr 7, poz. 91). Z kolei w ostatnio powołanym wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2014 r., II UK 90/14 podkreślono, że należy oddzielić opodatkowanie lekarzy weterynarii od kwestii podstawy podlegania ubezpieczeniom społecznym. Dokonana w art. 13 pkt 6 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 361 ze zm.) kwalifikacja przychodu z umów cywilnoprawnych zleconych przez niektóre organy władzy lub administracji państwowej albo samorządowej, jako przychodu z działalności wykonywanej osobiście, nie wyłącza podstawy ubezpieczeń społecznych, jaką jest prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej, w zakresie której realizowane są umowy zlecenia. Natomiast o tym, czy dana umowa cywilnoprawna została zawarta i wykonywana w ramach działalności gospodarczej czy też poza nią, świadczą okoliczności konkretnego przypadku, a więc przede wszystkim treść umowy oraz wola stron nawiązania i pozostawania w określonym stosunku prawnym. Innymi słowy, w orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, że o tytule podlegania ubezpieczeniom społecznym nie decyduje zakwalifikowanie przychodu w ustawie o podatku dochodowym jako przychodu z działalności wykonywanej osobiście czy jako przychodu z działalności gospodarczej. Nie ma zatem potrzeby rozstrzygania o „zasadności zaliczenia przychodów osiągniętych z zakresu czynności dotyczących inspekcji weterynaryjnej wykonywanych przez lekarza weterynarii do źródła przychodu, o którym mowa w art. 13 pkt 6 w związku z art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (jako źródła przychodów z działalności wykonywanej osobiście)”.

Skarżący nie zdołał zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jej skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ k.p.c., należało postanowić jak w sentencji.

